

Akadémia, tudomány és tudományértékelés a modern világban

Beszélgetés az MTA Kémiai Osztályának újonnan megválasztott tagjaival | Első rész

A Magyar Tudományos Akadémia 199. közgyűlésén, 2025. május 7-én választotta meg új tagjait. A Kémiai Osztályon három levelező tag kezdi meg munkáját: Fábíán István (Debreceni Egyetem), Kónya Zoltán (Szegedi Tudományegyetem) és Szalay Péter (Eötvös Loránd Tudományegyetem). Egy héttel a választás napja után (tehát még az MTA elnökségnek június 24-i döntése előtt) velük beszélgetett a Magyar Kémikusok Lapja felelős szerkesztője.

Lente Gábor (LG): A Magyar Tudományos Akadémia közmegítélése nagyon pozitív. Minden felmérés azt mutatja, hogy az állami szervezetekhez – például a kormányhoz vagy a rendőrséghez – képest az Akadémiában a társadalom sokkal nagyobb része bízik. Ugyanakkor a magyar tudományos élet képviselői között gyakori az az érzés, hogy az Akadémia inkább akar az akadémikusok, semmint a magyar tudomány otthona lenni. Ezt történetileg nagyon is érthető, mert az alapítás idején az Akadémián kívüli tudományos élet nagyon csekély volt, ha egyáltalán létezett. Ez mára megváltozott: ma az egész világra az jellemző, hogy sokkal több tudós van, mint a 19. században volt. Arról a kérdésről szeretném kérni a véleményeket, hogy egyáltalán igaz-e az a sommás megállapítás, illetve mit lehetne tenni azért, hogy a magyar tudóstársadalom is jobban magáénak érezze a Magyar Tudományos Akadémiát.

Fábíán István (FI): Ez nagyon nagy kérdés. Bár lehet, elsősorban nem a jelenlévőket, hanem a magyar tudósokat kellene megkérdezni arról, hogy miért nem tekintik magukénak az Akadémiát. Korábban is részt vettem már néhány vitában, és mindig az volt az érzésem, hogy – ha csak magunkat nézzük, akik itt ülünk, újonnan választott akadémikusok – részét képezzük a magyar tudománynak, meg se tudnánk lenni anélkül, hogy valamilyen módon aktív tagjai lennénk a magyar tudományos közéletnek. Azt gondolom, hogy ha az ember bekerül egy ilyen nemes testületbe, még nem szűnik meg a kapcsolata a magyar tudomány többi részével. Ha az Akadémia elé kerülnek ilyen kérdések, akkor visszük magunkkal ezeket a tapasztalatokat.

Kónya Zoltán (KZ): Teljesen egyetérték Istvánnal. Amit talán hozzátennék, hogy mi három különböző egyetemen dolgozunk, ezeket az intézményeket is képviseljük. Fábíán István rektora volt az egyetemének, én jelenleg tudományos rektorhelyettes vagyok. Péter is volt rektorhelyettes. Azt a jelenséget viszont, amelyről Gábor beszélt, én is érzékelem. Egy kicsit visszatérnék arra, hogy a társadalom megbízza a Magyar Tudományos Akadémiában: ez a bizalom az egyetemekre is vonatkozik. Az más kérdés, hogy ezt

meddig tudjuk fenntartani. Ugyanakkor ma Magyarországon nagyjából 90 000 kutató dolgozik, ez nagyon sok ahhoz képest, hogy az Akadémiának csak 365 tagja lehet a törvények szerint. Én nagyon büszke vagyok rá, hogy tagnak választottak. Nyilvánvalóan van egyfajta piramis a kutatótársadalmon belül, amit vagy szeretünk, vagy nem, de ettől még léteznek. A Magyar Tudományos Akadémia olyan nemzeti dolgokat és érdekeket tömörít, amelyek jelentését nem mindenki érti, például én is csak szeretném majd megérteni. Ugyanakkor mindnyájan legalább egy évtizede tagjai vagyunk különböző akadémiai testületeknek, legyen ez munkabizottság, tudományos bizottság vagy esetleg más. Tehát nem arról van szó, hogy eddig nem vettem részt az Akadémia munkájában, és csak majd ezután fogok benne részt venni, miközben az egyetemi munkában már nem. Szerintem belülről mi nem értjük feltétlenül a problémát, amelyről a kérdésben szó volt, de látom azt, hogy valóban léteznek.

Szalay Péter (SZP): Ahhoz mindenképpen kapcsolódnék, amit a felvezetőben említettél: az Akadémia alapításakor sokkal kevesebb tudós volt. A mostani 365 nagyon kevés a tudóstársadalom létszámához képest. Szerintem nem csak mi hárman kerülhetünk volna be jogosan az idén az Osztályra, és ebből rengeteg feszültség keletkezik. Van, aki ezt jobban bírja, van, aki kevésbe, ezért elindulnak a furkálódások. Ez ellen az Akadémia azért próbált tenni azzal, hogy megalapította a Közttestületet. Így sokkal nagyobb lett az Akadémia munkájában részt vevők száma. Ezt sajnos a közvélemény nem érti. Éppen a beszélgetésünk előtt olvastam a *Magyar Nemzet* egyik cikkét, amelyben azt írták, hogy a fiatalokat nem engedik oda a Közttestülethez. Ha az akadémikusokra mondjuk azt, hogy a fiatalokat nem engedik oda, akkor azt hajlandó vagyok elfogadni, mert Istvánnal együtt már hatvanadik életévünk felett kerültünk be. De a Közttestületben minden PhD-val rendelkező kutató tag lehet. Nem emlékszem olyan osztályülésre, amelyen leszavaztak volna bárkit is, aki jelentkezett közttestületi tagnak. Tehát az is a baj része, hogy a közvéleményben ezek a dolgok keverednek. Ebből a cikkből derült ki szá-

Fábrián István

Kónya Zoltán

Szalay Péter

momra, hogy a Köztisztületnek már 17 000-nél is több tagja van, ami pedig nagyon sok, ennyien nyilván nem vesznek aktívan részt az Akadémia munkájában.

FI: Ehhez még egy gondolatot hozzáténnék. Örülök, hogy elmondta a 17 000-es számot; annak már kevésbé, hogy miből derült ez ki számodra és számomra is, mert a *Magyar Nemzet* említett írása nem éppen szívdertítő, és nagyon sok torzítás van benne. Viszont ki szeretném emelni, hogy a Köztisztületnek nagyon sok tagja részt vesz az Akadémia rendezvényein, ilyen-olyan tudományos aktivitásában. A munkabizottsági üléseken nyilván nem csak akadémikusok vesznek részt, a különböző konferenciákon a Köztisztület tagjai ott vannak. Így a Magyar Tudományos Akadémia nemcsak 365 embert jelent. A személyes tapasztalat okán is mondom: a Köztisztület képviselői is ott ülnek az elnökségben. Tehát az sem igaz, hogy az elnökség vagy a szűk vezetés csak akadémikusokból áll.

LG: Istvánról és Zoliról tudom, hogy a hatévnyi közgyűlési képviselőségen már túl vannak. Péter esetében nem emlékszem ilyenre.

SZP: Nem. Engem soha nem választottak meg.

LG: Te ugye a Kémia Osztály ülésein a Magyar Kémikusok Egyesületében betöltött elnöki tisztednél fogva meghívottként vagy ott az utóbbi időben, úgyhogy azért viszonylag tapasztalt vagy az ügyben.

SZP: Igen, így van.

LG: Péter említette, hogy a Köztisztület tagfelvételeiről gyakorlatilag minden osztályülésen van szavazás. Ugyanakkor amennyire az Alapszabályt értem, aki Magyarországon doktori fokozatot szerzett, az alanyi jogon kérheti felvételét a Köztisztületbe. Mi értelme van szavazni róla?

SZP: Nem ismerem a pontos szabályt. Nem feltétlenül rossz, ha valahol beépítenek egy szűrőt. Nem baj, ha ez éppen nem szűr semmit, de mégis ott van, mert azért lehetnek vitás, problémás esetek. Lehetnek olyan személyek, akiket esetleg tényleg nem akar az Akadémia, de valószínűleg ebbe nem nagyon akar egyik osztály sem belemenni.

FI: Nekem abszolút új hír volt, hogy alanyi jogon kérheti a felvételét az, aki PhD-fokozattal rendelkezik. Én nem szűrőnek fogom ezt fel, inkább annak, hogy valaki kifejezi szándékát, hogy a Köztisztülethez akar tartozni. Én sem emlékszem olyan példára az elmúlt évekből, amikor visszautasítottak volna jelentkezést, hiszen, ha valaki teljesítette a PhD-fokozat követelményeit, akkor teljesítette a köztisztületi tagság követelményeit is.

LG: A következő kérdésem a 2026-os évre vonatkozik, és erősen hipotetikus lesz, mert nyilván egy évre tervezni vagy előre látni eseményeket ma különösen nehéz. Mégis megkérdezném tőletek: a jelenlegi MTA elnök és gyakorlatilag a teljes vezetőség mandátuma 2026-ban jár le. Zoli és István részt vettek korábbi elnökválasztásban közgyűlési képviselőként. Mit vártok? Sok jelentkező lesz? Vagy esetleg kevés? Lesz ennek a választásnak egy nagyon érdekes sajtósága: röviddel egy parlamenti választás után lesz.

SZP: Nincs igazán tapasztalatom ezzel kapcsolatban, mert az Akadémián belüli erőviszonyokat végképp nem látom. Tudom, hogy a Közgyűlés választ, de részletesen nem ismerem még az eljárást. Kíváncsian várom, te hívtad fel rá a figyelmemet, hogy jövőre már ilyen nagy feladat lesz.

KZ: Én vettem már részt elnökválasztáson, de úgy emlékszem, igazából nem volt nagy tétje, mert egyértelmű volt, hogy Freund Tamás lesz az elnök. Mi Pistával még Lovász László elnök úr idején is tébláboltunk valahol a környéken. Ez a kérdés azért érdekes, és egyébként egy kicsit provokatív, mert egyrészt – ahogy Péter mondta – meg kell tanulnunk, hogyan működnek a dolgok az Akadémián. Az elnökválasztással kapcsolatban a helyzet elég speciális lesz: van politikai helyzet, van gazdasági helyzet, és van jogi probléma is, mert azért valljunk be őszintén, hogy ami most történik, az probléma. Nem lehet látni, ki az az új ember, akinek a habitusa megfelelő. Lovász László és Freund Tamás után nehéz lesz hozzájuk hasonlóan elismert kutatót találni, aki még a politikai nyűgöt is a nyakába veszi. Freund Tamás időszakáról is tudjuk, hogy beleszórt egy érdekes szituációba: az Akadémia akkoriban veszítette el a kutatóintézetét. Tervezte, hogy tárgyal a miniszterrel, aztán nem is az lett a miniszter hirtelen. Kíváncsi leszek, ki az az ember, aki az elnöki posztra jelentkezik mer ilyen körülmények között. El tudom képzelni, hogy többen lesznek, de azt is, hogy senki.

FI: Elnökségi tagként van korábbi tapasztalatom abban, mi történik ilyenkor. Bizonyos csoportok találnak olyan embereket, akik alkalmasnak látszanak, s ilyenkor elindul a szokásos győzködés. Mint amikor rektort vagy rektorhelyetteseket választanak az egyetemeken – ez nem csak az Akadémia sajátja. Általában nem az szokott történni, hogy valaki magától jelentkezik. Sokkal gyakoribb, hogy valakiről sejthető, hogy van ilyen ambíciója, de őt is rá kell beszélni: leginkább ez működik.

Valóban érdekes kérdés, hogy az Akadémia elnökválasztása éppen a parlamenti választások után lesz. Ezt áprilisban tartják, de ekkora az akadémiai elnökjelölt már meglesz. Több jelölt esetén el tudom képzelni, hogy a parlamenti választás valamilyen módon hatással lesz az elnökválasztásra. Eddig azt láttam, hogy

az Akadémiát nem nagyon befolyásolta a politikai helyzet. Inkább az előkészítési folyamatban próbáltak olyan jelöltet találni, aki nagy tudós, van vezetői affinitása és képes együtt dolgozni a kormánnyal. Jövőre ez azért lesz izgalmasabb kérdés, mert most nem tudjuk, hogy mi lesz a kormány helyzete; de nem hiszem, hogy ez nagyon befolyásolja a jelölési folyamatot.

LG: Öt évvel ezelőtt láttunk már arra példát, hogy elkészült egy pályázat, és azután visszavonták. Esetleg azt el tudjátok képzelni, hogy ilyen jövőre is lesz? Mondjuk a parlamenti választás eredményének az ismeretében visszalép valaki?

FI: Ha több pályázat lesz, akkor visszalépést bármikor el lehet képzelni. Ez a pályázónak a személyes döntése. Ha valaki egyedüli jelölt, akkor viszont nagyon nehéz ezt meglepni, mert így újra kellene indítani az egész procedúrát. Ha egy ilyen döntés áprilisban születik meg, az nagyon kellemetlen helyzetet tud teremteni. De alapjában semmilyen problémát sem látok egy jelölt visszalépésével.

SZP: Nagyon fontos, hogy az Akadémiának politikán átívelő elnöke legyen. Mindenkinek van valamiféle meggyőződése, világgépe, tartozik valahová, ugyanakkor egy akadémiaelnöknek nyilván e fölött kell állnia. Az Akadémia nem mehet el egyik irányba sem, különösen ebben a helyzetben, amikor nem lehet tudni, hogy milyen kormány lesz. Olyan embereknek kell pályáznuk, akik bárkivel együtt tudnak működni, vagy akár megfelelőképpen tudnak harcolni is velük, ha erre van szükség. Lehet, hogy ez kissé idealista kép, de jót tehet annak, hogy ki választódik ki ebben a procedúrában.

KZ: Amit Péter mondott, valóban idealista kép, és én is nagyon szeretném, ha így lenne. De visszakanyarodnék ahhoz, hogy itt azért mostani és korábbi egyetemi vezetők beszélgetnek. Ahogy István is mondta, már az egyetemen is előjönnek ezek a kérdések a rektorválasztásoknál. Ki lesz az, hogy együtt tud működni a vezetéssel? Az elmúlt tíz évben azért láttunk már karón varjút ebben a kérdésben. Volt, hogy a politika – vagy nevezük bárminek – közbeszólt. Eközben teljesen egyetérttek Péterrel, meg lényegében István is azt mondta, hogy az Akadémiának nem szabad erre figyelnie. Függetlennek kellene lenni, csak én mostanában már mindentől félek. Gábor azzal kezdte az első kérdését, hogy az Akadémiában még mindig megbíznak az emberek, én tettem hozzá, hogy az egyetemekben is. Nagyon oda kellene figyelni arra, hogy ne szolgáljunk ki politikai érdekeket. Az Akadémia annak a piramisnak a csúcsa, amelyről már beszéltem: ott a vezetőnek különösen tudatosan kell ezt csinálnia. Nem biztos, hogy független lesz, pedig függetlennek kellene lennie. Nagyon bízom benne, hogy lehetünk idealisták, és ismét olyan vezetője lesz az Akadémiának, mint Lovász László vagy Freund Tamás, aki tudja képviselni ezt a függetlenséget. A mostani elnök egyébként nemrég nyilatkozta, hogy mi mindig el fogjuk mondani a véleményünket. Nem biztos, hogy egyezni fog a kormány nézeteivel, mert mi mindig szakmai véleményt mondunk. Szerintem ez a kulcsmondat.

LG: Decemberben volt egy rendkívüli közgyűlés, ahol az Akadémia ingatlanvagyonának eladásáról hoztak döntést. Ennek hosszabb előzménye van: az egész intézethálózat már korábban kikerült az Akadémia felügyelete alól. Mít gondoltok, ez az ügy most véget ért, vagy lesz még folytatása?

KZ: Az a véleményem, hogy nem ért véget, de hogy mi következik, azt nem tudom megjósolni. Olyan érdekek ütköznek itt,

amelyek nem az én szintemen vannak. Professzorként én nagyon szeretném, hogy lezáruljon, így, úgy vagy amúgy, és aztán tudjunk dolgozni, de hogy mi történik a következő időszakban, azt nem tudom előre megmondani. Azt gondolom, a jövő áprilisi választásig sajnos lesznek új fejlemények. Bízom benne, hogy lezárul egyszer, de szerintem még nem most.

SZP: A közgyűlés megszavazta a tulajdonjog átadását megfelelő összegért, de ha jól tudom, néhányan megtámadták ezt a döntést a bíróságon. Azt gondolom, hogy ezzel azért nagy probléma van. Ha én tagja vagyok egy testületnek és ott születik egy demokratikus döntés, akkor utána nem szerencsés ily módon hátráltatni a folyamatot, a saját akaratum vagy véleményünk érvényesítését átvinni. Arról nem is beszélve, hogy ezzel az Akadémia vagyont veszít, hiszen azok a források, amelyeket állampapírban kapott volna, már néhány hónapja kamatozhatnak. Ezzel a bírósági történettel az Akadémia rosszul jár. Az akadémia demokratikus intézmény, de azért választottunk egy elnököt. Meg kellene bízni benne az ilyen kérdésekben. Ha elmondja azt, hogy ő hogyan látja a dolgot és milyen mozgástere van, tesz egy javaslatot, akkor alapesetben erről pozitívan, tehát mellette érdemes először gondolkodni. Nyilván előfordulhat, hogy téved. De ha ezt csak a kisebbség érzi így, akkor eldőlt a kérdés. Egy ilyen jogi csúrcsavarással szerintem csak időt lehet húzni. Ez szerintem sem az Akadémiának, sem a kutatóhálózatnak nem érdeke. Ha lenne remény arra, hogy a kutatóhálózat visszakérül az Akadémiához, akkor persze érdemes lenne időt nyerni, de szerintem ez a hajó már elment.

FI: Péter utolsó mondatát folytatnám: úgy tűnik, hogy a hajó elment, de én bízom benne, hogy nem. Visszamennék egy kicsit időben. Én akkor voltam az MTA elnökségben választott tag, amikor a kutatóhálózat einstandolása elindult.

Persze nyilván vannak demokratikus elemek a dologban, de én azt is láttam, hogy vannak bizonyos politikai kényszerek, amelyek elől nem tud kitérni az elnökség még akkor sem, ha akar. Ez nagyon súlyos tapasztalása volt annak az időszaknak, s máig folytatódik. Eljutottunk abba a helyzetbe, hogy van egy döntés, miszerint az Akadémia eladja az ingatlanvagyonát, mellette meg ott van a bírósági történet is. Én sokkal fontosabbnak érzem azt, hogy mi történik a kutatóhálózattal. Ezzel kapcsolatban vannak aggályaim. Nem jó, hogy az Akadémia lényegében kiszorult a magyar tudományosság egy nagyon fontos szeletéből. Tudom, hogy vannak ilyen-olyan testületek, amelyekben most már ott ülnek – reméljük, nem csak formálisan – az MTA képviselői, de alapvetően én ott érzékelem a problémát, hogy a kutatóhálózat irányítása egy hivatal kezében összpontosul, és tudományos szempontból is kikerült annak a szervezetnek a befolyása alól, amelynek az irányítás lenne a feladata. Nem tudom, mit hoz a jövő, de úgy gondolom, hogy az ügy még nem zárult le: beleértve az ingatlanokat, beleértve a kutatóhálózat működését. Ha tetszik, ha nem, ez a következő időszak politikai feltételrendszerétől függ majd. Nagyon remélem, hogy azért még nem ment el teljesen az a hajó, hogy a kutatóhálózat valamilyen szinten visszakerülhet az Akadémiához.

Hozzátennék még egy dolgot: nekem van egy támogatott kutatócsoportom. Ezen a szinten mi nem nagyon érezzük a külső viharokat. Ugyanolyan a támogatás, ugyanazon szabálykönyvek szerint kell működni, talán csak az zavar egy kicsit, hogy nagyjából negyedévente átírják azokat a formanyomtatványokat, amiket ki kell töltenünk. Kutatócsoport-vezetőként viszont nem érzem azt a vihart, ami egyébként nyilvánvalóan megvan.

LG: Békésebb vizekre evezve: a Magyar Tudományos Akadémiának van egy folyóirata, amelynek *Magyar Tudomány* a címe. Amikor Lovász Lászlót 2017-ben elnökként újraválasztották, akkor a programjában szerepelt, hogy ezt ismeretterjesztő jellegűvé kell átalakítani, a korábrinál sokkal nagyobb olvasóközönseget megcélözva. Az elképzelésből annyi valósult meg, hogy az Akadémia egy profi kiadóval, az Akadémiai Kiadóval együtt adja ki a folyóiratot, de a folyóirat jellege nem változott meg.

Olvassátok a *Magyar Tudományt*, illetve milyen szerepét látjátok manapság a magyar tudományos életben? Ha tényleg lenne valós szándék arra, hogy ismeretterjesztő jelleget adjanak neki, az pozitív lenne, vagy nem? Ezt a kérdést a tudomany.hu internetes oldalra is szeretném kiterjeszteni, amelyről az a benyomásom, hogy elsősorban Lovász László elnöknek az ötletére, vagy legalábbis a támogatásával jöhetett létre. Ezért is a tudomany.hu felelős szerkesztőjét, vagyis Istvánt szeretném először kérdezni.

FI: Hát, elég régen szólítottak a tudomany.hu felelős szerkesztőjének.

LG: De még az vagy?

FI: Igen, az vagyok. Egyébként hadd büszkélkedjek egy kicsit: ezt a kezdeményezést, amit én tettem, Lovász László rendkívül pozitívan ítélte meg és támogatta, így jött létre a portál valamikor 2018 elején.

Először a kérdés elejére reagálnék. A Magyar Tudományt meg látásom szerint nagyon kevesen olvassák. Akit az Akadémia ügyei érintenek, azok esetleg. Időnként belenéznek egy-egy számba, de nem olvassák végig. Legalábbis így gondolom, de az a gyanúm, hogy a tudományos életben aktívan működők nagy része nem foglalkozik ezzel a folyóirattal. Ez mindenképpen azt jelenti, hogy szükséges valamiféle profilváltás.

Visszatérve a tudomany.hu oldalra: ennek az volt a célja, hogy nyilvánosan megjelenő tudományos háttérinformációt adjon az érdeklődők számára népszerűen megfogalmazva. Idézza a mindennapi sajtó, eljusson a középiskolásokhoz, a tanárokhoz és így tovább. Az indulás egy kicsit dőcögős volt, de végül is azt gondolom, hogy kezdetben voltak sikereink is. Többnyire én kértem fel valakit egy témával kapcsolatban az írásra. Ezt követően a kéziratot megkapta az Akadémia Kommunikációs Főosztálya. Nem szép kifejezés, de talán fedi a lényegét: ők kicsit bulvárosították, közérthetőbbé tették a szövegeket. Ezután került ki az internetes oldalra. Az első néhány számnak nagyon jó volt a látogatottsága, ezt követően viszont jött a Covid, és rá kellett jönnünk arra, hogy szünetelnünk kell, mert egy ideig az embereket semmi más nem érdekelte a tudományból. Aztán jött az ukrajnai háború. Az a szomorú helyzet, hogy ezt követően többször kezdeményeztem, hogy vegyük újra fel a szálát, Gáborral közösen is voltunk ilyen megbeszéléseken. Sajnos ezek a kezdeményezések elhaltak, az Akadémia részéről egyszerűen nincs meg a támogatás. Itt azért tudni kell, hogy felelős szerkesztőként én vállaltam azt, hogy szervezem az egészet, de a technikai szerkesztést és az egyéb publikációs feladatokat az Akadémia Kommunikációs Főosztálya látta el. A legutóbbi egyeztetés egy éve lehetett: akkor azt a választ kaptam, hogy térjünk vissza rá. Azóta érdeklődtem már, de mégsem térünk vissza. Nem tudom, hogy ez tudatos döntés, vagy pedig egyszerűen nincs rá energia az Akadémia részéről. Nem jó így, de ez van.

SZP: Az Akadémiának kell legyen valamiféle kiadványa, amelyben beszámolnak az aktuális kérdésekről. Szerintem a *Magyar Tudománnyal* nem az a baj, hogy nem lenne alkalmas arra, hogy sokat olvassuk. Önkritikát is gyakorolva: mindig jön e-mail a

megjelenéséről. A tartalomjegyzéket végignézem, bejelölöm azokat az írásokat, amiket el akarok olvasni, de aztán ebből nagyon keveset sikerül megvalósítani. Ugyanakkor azt gondolom, hogy az Akadémián belül az információk átadására nagyon is szükség van. Ha a lap tudománynépszerűsítővé válik, akkor ez a belső közvetítő szerep eltűnik. A Magyar Kémikusok Egyesületében is hasonló dolgokon kellett gondolkodni, és abban maradtunk, hogy nagyon fontos egy, a kémiai társadalmon belül mindenkihez szóló folyóirat, amelyet éppen Gábor szerkeszt, ez a *Magyar Kémikusok Lapja*. De igény arra is volt, hogy legyen olyan folyóiratunk, amelyben tudományos eredmények jelennek meg. Eleinte praktikus okokból azt gondoltam, hogy el lehetne érni a két célt egy lappal – de nem, ez két külön dolog. Az Akadémia népszerűsítő kiadványt is gondolhatna, de emellett a Magyar Tudományra is szükség van a jelenlegi formájában.

Sajnálattal mondom, hogy a tudomany.hu-ról soha nem hallottam, csak a beszélgetésünk hatására néztem rá, és nyilvánvalóan nem az akadémikusoknak és nem a Köztisztviselők Társaságának szól.

FI: Nem is ez volt a cél.

KZ: Én is akkor néztem meg a tudomany.hu-t, amikor előzetesen megkaptuk a kérdéseket, korábban még nem hallottam róla. A gyermekeim közül a legfiatalabb 18 éves, a honlapok olvasása nem az ő világa. Mi több, a fiatalok már a Facebook-ot sem használják igazán, az ilyen kommunikáció sokkal gyorsabban fejlődik, mint ahogy az Akadémia követni tudná.

Fiatal versenyzőket kellene fölvenni ahhoz, hogy olyan híreket generáljunk, ami érdekl is ezt a korosztályt. Ezzel egyébként viszatérnék az interjú legelső kérdésére: lehet, hogy itt van némi elmaradása az Akadémiának. Mi a saját generációnkkal akarunk foglalkozni, ott még a honlapok és a nyomtatott újság fontos. Az én gyerekeim – talán az egyiket kivéve, akinek bölcsészti beállítottsága is van, verseket ír, a nyomtatott könyveket is szereti – már nem olvasnak ilyet. Lehet, hogy ez generációs probléma.

A *Magyar Tudományt* mindig megkapom e-mailben, a tartalomjegyzéket én is elolvasom. Ami cikk érdekel, meg is nézem. De ha nem kapnám meg, akkor sem lenne hiányérzetem. A beszélgetésünk alatt végigpörgettem az idej számokat: van köztük olyan, amelyben szinte csak mezőgazdasági kutatás van. Ezt hármunkból valószínűleg hárman nem olvassuk el, mert nem nekünk szól. Időnként van egy-egy közérdekűbb írás, abba beleolvassok.

De azért azt is valljuk be őszintén, hogy tudományos újságot sem így olvasunk már. Megnézzük a tartalomjegyzéket, s ami érdekel, arra koncentrálnak. Régen az ember reggel leült a kávé mellé egy napilappal. Ezt szerettem is; valószínűleg én is elég öreg vagyok. Egyetemista koromban is mindig a kezemben volt az újság. Ma már nincs ilyen: kiválasztom azt a pár cikket az oldalról, a többivel nem foglalkozom.

Péter elgondolását támogatnám. A kérdés viszont az, hogy kit célunk és mivel. A tudomany.hu honlapon láttam, hogy az utolsó cikk a Covidról szól. Előtte is voltak más jellegű, de szintén szélesebb körhöz szóló írások: ilyesmikről István előadásokban is szokott beszélni; nálunk Szegeden Sipos Pál vagy Csupor Dezső aktív ezen a téren. Szükség van arra, hogy nagyobb közönseget is megszólítsunk. Ezek nem tisztán tudományos kérdések, de tudósokként az egyik legfontosabb feladatunk az lenne, hogy a Facebook-tudósokat (vagy esetleg ma már a más fórumon terjedő áltudományos nézeteket) visszaszorítsuk; minden csoport megszólítására meg kell találni a megfelelő fórumot.